

Іноземні мови: концепти безперервної освіти

П.Т. Гусєва (Харків)

Принципова відмінність навчальної діяльності від будь-якої іншої полягає в тому, що її метою і результатом є не тільки знання предмета, щодо якого розвивається діяльність людини, а зміна людиною самої себе як об'єкта діяльності. Ця (взаємо)дія людини водночас як суб'єкта та об'єкта діяльності і створює її особистість.

В умовах майже щоденної зміни інформації фахівець має вміти діяти автономно, використовувати засоби навчання і набуті вміння інтерактивно, функціонувати повноцінно, що означає для нього безперервне навчання. Це веде до навчання дисципліни шляхом згортання матеріалу до найголовнішого, щоб створити базу для самостійного нарощення потрібної інформації тими, хто навчається, і процес цей безперервний. Як же ця теза запроваджується у життя і процес навчання іноземних мов? Якими є концепти навчання сьогодні?

Комунікативний підхід до навчання іноземних мов змінює заняття. Комунікація наставляє на виконання головного завдання: створити ситуацію, яка змушує студента спілкуватися. Навчання мови здійснюється у контексті конкретної ситуації. Такий підхід вимагає постійного спільного обговорення тем і ситуацій між викладачем і студентом/студентками.

Мотивація до залучення знань та навичок володіння іноземною мовою створюється і тоді, коли викладач розширює рамки заняття, обговорюючи актуальні, а тому дуже важливі питання, що ставить перед студентом життя. Навчання повинно супроводжуватися вихованням через використання матеріалів з важливих питань науки, етики, культури взагалі та культури спілкування. Завдання викладача іноземних мов полягає і в тому, щоб, виходячи з реалій сьогодення, поєднувати культурні традиції, виховувати мультикультурну особистість, яка враховує і свої традиції, бо саме таким є світ сьогодні. Ще Л.С. Виготський у своїй культурно-семіотичній теорії розглядав когнітивний і комунікативний розвиток людини як процес засвоєння культури.

Особливістю навчального процесу, про який йдеться, є те, що іноземна мова не є самостійним предметом вивчення, вона лише супроводжує вивчення фізики, хімії, біології чи української мови тощо, створюючи для студента можливість спілкування іноземною мовою, продовження навчання у ВНЗ за кордоном, де студенту прийдеться виявити знання широкого спектру, щоб відчувати себе особливим, інтересним співрозмовником і представником своєї країни, знати і вміти розповісти про реалії життя на батьківщині. Тому бажаним є контрастивний підхід на заняттях з іноземної мови, де й розглядаються відповідні питання.

Наповнення заняття має бути раціональним, але головним принципом має бути визначення студентом для самого себе шляхів надбання знань. Одним з пунктів на цьому шляху і взагалі ознакою грамотного фахівця є робота зі словником, довідковою літературою, вміння залучати потрібну

інформацію. Якщо викладач навчить цьому студента, він раз і назавжди випрацює у нього вміння знаходити відповіді на запитання у самостійному професійному житті.

Важливим аспектом навчання є інформація про реферат та анотацію, про те, які лексичні елементи та граматичні конструкції іноземною мовою потрібні при їх складанні. Ще одним пунктом на шляху безперервної освіти є лінгвопроекти, бо залучення сучасних лінгвотехнологій є повсякденною практикою студентів більшості так званих “немовних факультетів”. Закономірно, що весь хід навчального процесу відповідає визначенням проф. Г.К. Середою умовам раціональної організації навчально-пізнавальної діяльності, що забезпечують засвоєння навчального матеріалу: організація навчання для виконання “стратегічного завдання” за умови організації його “через завдання” на базі спеціально організованої системи навчальних завдань, щоб навчити вчитися іноземній мові, використовувати її у професійній праці, своєму науковому житті, різноплановому розширенні свого кругозору.